

HET SPOOKJE

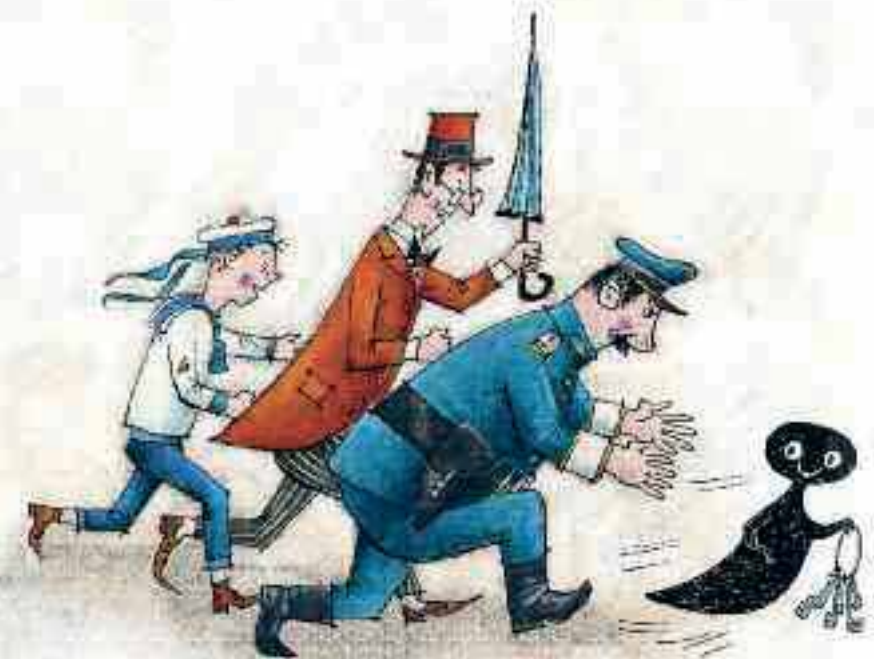
Otfried Preussler

Het spookje

Met illustraties van F.J. Tripp

Vertaald door Lidi Luursema

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Van Otfried Preussler verschenen bij Lemniscaat:

De kleine waterman

De kleine heks

Het spookje

Sterke Wanja

Meester van de zwarte molen (Krabat)

© Nederlandse vertaling: Lidi Luursema 1980, 2017

Omslag en illustraties: F.J. Tripp

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,

Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 1980, 2017

ISBN 978 90 477 0966 4

NUR 282

Copyright © Otfried Preussler

Oorspronkelijke titel: *Das kleine Gespenst*

© 1966, 2013 door K. Thienemanns Verlag in Stuttgart

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

Een onschuldig klein nachtspookje

Op slot Uilenstein woonde sinds oeroude tijden een spookje. Het was een onschuldig klein nachtspook, zo eentje van het soort dat niemand kwaad doet, behalve als je ze boos maakt. Overdag sliep hij in een loodzware, met ijzer beslagen eikenhouten kist die goed verstopt achter een van de dikke schoorstenen op de zolder stond. Geen mens had er een vermoeden van dat daar een spook in huisde.

Pas 's nachts, wanneer in het stadje Uilenberg aan de voet van het slot de raadhuis klok middernacht sloeg, werd het spookje wakker. Prompt bij de twaalfde slag deed hij zijn ogen open en rekte zich eens goed uit. Dan haalde hij onder de oude brieven en documenten

die hij als hoofdkussen gebruikte zijn sleutelbos met de dertien sleutels tevoorschijn waarmee hij altijd rond-sleepte. Die zwaaide hij tegen het deksel van de kist, dat dan onmiddellijk van het slot sprong en vanzelf open-klapte.

Nu kon het spookje uit zijn kist klimmen. Daarbij stootte hij elke keer met zijn hoofd tegen een van de vele spinnenwebben. Want op dit afgelegen deel van de zolder, waar al in geen jaren een mens meer een voet had gezet, wemelde het van de spinnenwebben en was alles verschrikkelijk stoffig. Zelfs de spinnenwebben zaten vol stof. Zodra je ze maar even aanraakte, warrelde het in wolken op je neer.

‘Hatsjie!’

Het spookje moest altijd niezen als hij uit de kist stapte, tegen de spinnenwebben stootte en het stof in zijn neusgaten kreeg. Dan schudde hij zich een paar maal om echt wakker te worden, zweefde achter de schoorsteen vandaan en begon zijn nachtelijke rondgang.

Zoals alle spoken was hij helemaal gewichtloos. Hij was ijl en licht als een sliertje nevel. Het was maar goed dat hij nooit zonder de ring met de dertien sleutels zijn ronde deed. Het zachtste zuchtje wind zou al genoeg zijn geweest om hem helemaal weg te blazen, wie weet waarheen.

Maar dat was niet de enige reden waarom het spookje de sleutelbos overal mee naartoe nam. Hij hoefde er namelijk maar mee door de lucht te zwaaien, en alle

deuren en poorten op zijn weg vlogen onmiddellijk open. En dat ging zomaar vanzelf, of ze nu op de grendel of op slot zaten, gewoon dicht waren of op een kier stonden. Met deksels en kastdeuren, met laden en hutkoffers, zelfs met kachelkleppen, vakjes, zolderluiken, kelderramen en muizenvallen ging het al net zo. Even rammelen met de sleutelbos en daar sprongen ze open; een tweede zwaai en ze sloten zich weer.

Het spookje was erg blij dat hij die sleutelbos met de dertien sleutels had.

Zonder mijn sleutelbos zou het leven heel wat moeilijker zijn, dacht hij vaak.

Bij slecht weer zwierf hij, zolang het spookuur duurde, meestal door de zalen van het slotmuseum, tussen de oude schilderijen en wapenrustingen, tussen kanonnen en lansen, sabels en ruiterspistol. Hij vond het grappig om met behulp van zijn sleutelbos de ridderhelmen open en dicht te laten klappen; hij liet de zware stenen kanonskogels rommelend over de vloer rollen; en soms hield hij, als hij daar zin in had, hele redevoweringen tegen de dames en heren die in hun gouden lijsten in de ridderzaal hingen.

‘Goeienavond, mijn waarde!’ sprak hij dan bijvoorbeeld tegen het portret van burggraaf Jan-Diederik, die zo’n vijfhonderdvijftig jaar terug had geleefd en nogal een ruwe kerel was geweest. ‘Weet je nog, die nacht in oktober, toen je met een paar van je vrienden had gewed dat je mij wel eens even zou vangen en eigenhandig het raam zou uitsmijten? Je kreeg me goed

kwaad met je weddenschap, moet ik zeggen, en je kunt het me niet kwalijk nemen dat ik je flink liet schrikken. Maar moest je daarom nou beslist meteen zélf uit het raam springen, van de derde verdieping nog wel? Tot je geluk kwam je heelhuids in de modder van de slotgracht terecht. Maar het had net zo goed mis kunnen gaan, dat zul je toch moeten toegeven...'

Of hij maakte een buiging voor de betoverend mooie gravin Genoveva Elisabeth Barbara, die hij ongeveer vierhonderd jaar geleden had geholpen haar kostbare gouden oorbellen terug te vinden toen een ekster ze van haar vensterbank had weggepikt.

Of hij ging voor de dikke meneer staan met de pikzwarte puntbaard en de kanten kraag over zijn leren wambuis: niemand minder dan de gevreesde generaal Don Diego de Villanelva. Die had driehonderdvijfentwintig jaar geleden slot Uilenstein en het stadje Uilenberg belegerd, maar zijn soldaten al na een paar dagen hun kamp laten opbreken. En hij was onverrichter zake afgemarcheerd.

'Nou, generaal,' zei het spookje, terwijl hij De Villanelva's portret strak aankeek, 'ik ben bang dat de geleerde wereld zich er nóg het hoofd over breekt waarom u toen zo haastig de aftocht blies... Maar maakt u zich geen zorgen, generaal: bij mij is het geheim veilig. Hoogstens vertel ik het op een nacht eens aan Oehoe Sjoehoe, die heeft nu eenmaal een zwak voor zulke verhalen. Maar daar hebt ú toch geen last meer van, neem ik aan.'

Wat Don Diego
bezielde

Als het weer het even toeliet, zweefde het spookje van de zolder regelrecht naar buiten. Wat rook de koele nachtlucht heerlijk! En wat kon je onder de hoge hemel licht en vrij ademhalen!

Voorals de maan scheen, genoot het spookje volop. Hoog op de zilverachtige muren van toren naar toren te wippen, waarbij het maanlicht over je heen scheen tot je witter leek dan een wolkje stofsneeuw, was een kostelijk spelletje. Dan voelde het spookje zich zó blij en prettig dat hij de hele tijd zachtjes moest giechelen.

‘Hi-hi-hi-hii! Wat is het fijn op slot Uilenstein in de maneschijn! Hi-hi-hi-hii!’

Vaak speelde het spookje met de vleermuizen die ’s nachts uit hun schuilhoeken tevoorschijn kwamen en om de slottorens fladderden. Dikwijls zat hij ook naar de ratten en muizen te kijken, terwijl ze de kelderramen in- en uitglipten. Menigmaal beluisterde hij de katten bij hun concert of ving hij een dwarrelend nachtuiltje in zijn holle hand. Maar het liefst ging het spookje op bezoek bij zijn oude vriend Oehoe Sjoehoe. Die woonde in een holle eik aan het uiterste randje van de berg waarop het slot stond en waar de rotsen steil omlaag liepen naar de rivier. Oehoe Sjoehoe was altijd blij als het spookje hem kwam opzoeken. Ook hij sliep overdag en werd pas tegen middernacht wakker. Hij was heel oud en heel wijs en stond erop dat iedereen hem met de nodige eerbied behandelde. Zelfs het spookje mocht niet jij-en-jou tegen hem zeggen. Maar daar had hun vriendschap niet onder te lijden.

Meestal nestelde het spookje zich naast Oehoe Sjoehoe op een tak en dan verdreven ze de tijd door elkaar verhalen te vertellen: lange en korte, oude en nieuwe. Verhalen om bij te lachen, te huilen of om over na te denken, net zoals ze toevallig in hun hoofd opkwamen.

Op een nacht, toen het spookje weer naar de holle eik was toegezwefd, zei

Oehoe Sjoehoe:

‘U zou me, als ik me goed herinner, nog altijd

eens over dat voorval met die Spaanse generaal vertellen. Heette hij niet Vanillevla?’

‘De Villanelva,’ zei het spookje, ‘Don Diego de Villanelva.’

‘Hoe zat dat precies in elkaar?’

‘Ach, eigenlijk was het verschrikkelijk grappig, weet u. Dat is nu driehonderdvierentwintig... nee, wacht eens: driehonderdvijfentwintig jaar geleden. Volgende maand, op zevenentwintig juli, is het de dag. Toen kwam die Don Diego met zijn Spanjaarden hier op aan gestormd: voetvolk, kanonnen en ruitery, duizenden en duizenden soldaten en officieren. Rondom slot Uilenstein en het stadje Uilenberg sloegen ze hun tenten op, groeven loopgraven en verschansten zich. Daarna stelden ze hun ellendige kanonnen op en begonnen het slot en de stad te beschieten.’

‘Dat moet érg onaangenaam zijn geweest,’ merkte Oehoe Sjoehoe op.

‘Onaangenaam?’ zei het spookje. ‘Het was afgrijselijk! De hele dag en de halve nacht hoorde je niets anders dan dat gebulder en gerommel. Gelukkig slaap ik altijd als een marmot, mij krijg je zo gauw niet wakker. Maar toen?! Het was gewoon niet om uit te houden, zeg ik u! Al die kanonnen stonden maar te daveren en je hoorde de muren kraken en scheuren als er weer een kogel insloeg. Een halve week heb ik dat helse spektakel over me heen laten gaan, toen had ik er schoon genoeg van.’

‘En hebt u er wat aan kunnen doen?’ vroeg Oehoe Sjoehoe.

‘Wat dacht je! Ik heb die meneer De Villanelva eens flink onder handen genomen. Meteen de volgende nacht ben ik hem in zijn generaalstent gaan opzoeken en heb hem ongezouten gezegd hoe ik over hem dacht.’

‘Stonden er dan geen schildwachten voor zijn tent?’

‘Nou en óf er schildwachten stonden! Een luitenant met een stuk of twintig man, het kunnen er ook gerust vijfentwintig zijn geweest. Ze wilden me tegenhouden en staken naar me met hun sabels en spiesen. De luitenant trok zelfs zijn pistool en vuurde een schot op me af. Maar u weet wel: sabels en spiesen doen mij geen pijn en kogels doen me al evenmin kwaad, die gaan dwars door me heen, net als door rook en door nevel. Ik liet me niet van de wijs brengen en glipte de tent van de generaal in.’

‘En toen u binnen was?’ vroeg de oehoe.

‘Toen heb ik die Don Diego het vuur na aan de schenen gelegd. “Als je leven je lief is,” dreigde ik en daarbij zwaaide ik met mijn armen en blies als een kat, “als je leven je lief is, breek dan onmiddellijk het beleg op en verdwijn met je soldaten. En vertoon je hier nooit meer.”’

‘En wat deed de generaal?’

‘Die stond op zijn blote voeten in zijn met kant afgezette nachthemd te klappertanden en zag groen en geel van angst. En toen viel hij voor me op zijn knieën en smeekte om genade. “Heb medelijden,” riep hij, “spaar me, ik zal alles doen wat je van me vraagt!” Ik pakte hem bij zijn kraag en schudde hem zo’n beetje heen en

weer. “Dat zal je geraden zijn ook,” antwoordde ik. “Morgen in alle vroegte marcheer je hier af en haal het niet in je hoofd ooit terug te komen, begrepen? Want dan zul je nog eens wat beleven!”

‘Allemensen! En wat deed De Villanelva?’

‘Die gehoorzaamde braaf. De volgende morgen, de ochtend van zeventwintig juli, trok hij met zijn leger weg. Hals over kop marcheerden ze af: de ruitery, de kanonniers en het voetvolk, hijzelf met zijn veldheers-staf voorop.’

‘En... is hij werkelijk nooit meer teruggekomen?’ wilde de oehoe weten.

‘Nee, werkelijk nóóit meer,’ zei het spookje en gielde.

Daglicht, praat me er niet van

Het verhaal van het spookje en de beroemde generaal Don Diego de Villanelva was ten einde. Een hele tijd zaten de vrienden zwijgend naast elkaar op hun tak en staarden het dal in. Ze keken naar de rivier die glansde in het maanlicht en naar de torens en daken van het stadje Uilenberg met zijn windwijzers en schoorstenen, zijn trapgevels en erkertjes. Ze konden de paar late lichtjes tellen en zagen ze een voor een uitfloepen: nu hier, dan daar eentje.

Het spookje van slot Uilenstein slaakte een diepe zucht.

‘Jammer dat ik de rivier en het stadje altijd alleen ’s nachts zie, als de maan schijnt, en nooit bij daglicht,’ zei hij.

De uil liet een minachtend gegrom horen.

‘Praat me alsjeblieft niet van daglicht. M’n ogen beginnen al pijn te doen als ik het woord maar hóór. Mij is maneschijn licht genoeg, meer licht vind ik niet eens prettig.’

‘Nou ja,’ zei het spookje, ‘toch zou ik de wereld graag eens overdag meemaken, een enkel keertje maar. Alleen om het verschil te zien. Ik heb zo’n idee dat het erg leerzaam voor me zou zijn... En erg opwindend...’

‘Poeh!’ zei de oehoe verontwaardigd. ‘Hoe komt een verstandig spookje als u op zulke onzinnige gedachten? Geloof mij nou maar, beste vriend: ik ben éénmaal bij daglicht op stap geweest en heb er voor mijn leven genoeg van.’

Het spookje keek verbaasd op.

‘Daar weet ik helemaal niets van. Dat moet u me toch eens vertellen, meneer Sjoehoe! Kan het nu meteen niet?’

De uil blies zijn veren op, spitste zijn oren en schudde zich. Het leek wel alsof hij het niet makkelijk vond met zijn verhaal te beginnen.

‘In mijn jonge jaren,’ begon hij ten slotte, ‘ondernam ik van tijd tot tijd nog wel eens langere vluchten in de omgeving van slot Uilenstein. Soms om te jagen, maar ook wel uit nieuwsgierigheid. Toen is het me een keer overkomen dat ik me in de tijd heb vergist. En, moet u

zich voorstellen, daar merk ik opeens dat de morgen aanbreekt! Ik kan u zeggen, ik wist me geen raad. Naar slot Uilenstein was het nog minstens zeven kilometer. Zou ik dat nog halen voor de zon opging? Ik vloog zo hard als ik kon, maar de zon was vlugger. Ongeveer halverwege verraste ze me. Ik moest meteen mijn ogen dichtdoen, zo werd ik verblind door haar schelle stralen. Weet u hoe je je voelt als je vliegt zonder iets te kunnen zien?’

‘Ik kan het me wel zo ongeveer indenken,’ zei het spookje.

‘O nee, dat kunt u niet!’ riep Oehoe Sjoehoe. ‘Dat kan niemand die het niet zelf heeft meegemaakt. Geloof me, het was verschrikkelijk! Maar het allerverschrikkelijkste moest nog komen!’

Op dat punt vond Oehoe Sjoehoe het tijd voor een korte pauze, ten eerste om zijn keel te schrapen en ten tweede om de spanning nog te verhogen. Het spookje schoof onrustig heen en weer op de eikentak.

‘En wat was het allerverschrikkelijkste dan?’ vroeg hij.

‘Dat waren de kraaien,’ zei Oehoe Sjoehoe. ‘Opeens hoorde ik hun gekras. Het moest een hele zwerm zijn, wel dertig of veertig van die schorre schreeuwlelijken. Dat gespuis krijgt me in de gaten en merkt hoe blind en hulpeloos ik ben. Ze komen op me af, beginnen om me heen te fladderen en toeteren van vlakbij mijn oren vol met de grofste scheldwoorden die ik ooit heb gehoord. En dat is nog niet alles! Een van die zwartjassen wordt baldadig en pikt in het voorbijvliegen met zijn snavel

naar me. Ik kan me niet verweren, de anderen zien het en gaan me met snavels en klauwen te lijf. Ik dacht dat mijn laatste uurtje had geslagen. Het was afschuwelijk, beste vriend, méér dan afschuwelijk! Hoe ik het heb klaargespeeld om toch nog thuis te komen, weet ik zelf niet. Meer dood dan levend kwam ik bij mijn nest aan. Daar was ik veilig voor de zwerm kraaien, maar vraag niet hoe ze me hadden toegetakeld. Vreselijk, vreselijk!

De uil klapte met zijn vleugels alsof hij daarmee de herinnering aan die rampzalige morgen van zich af wilde schudden.

